

KLIIMAMINISTEERIUM

**KLIIMAMINISTEERIUMI SEISUKOHAD RIIGI
OSALEMISE EESMÄRKIDE TÄITMISE JA
OSALUSTE VALITSEMISE KOHTA 2024. AASTAL
(äriühingud ja sihtasutused)**

Sisukord

Sisukord.....	2
1. Sissejuhatus.....	3
1.1. Energeetika- ja keskkonnaministri valitsemisel osalused seisuga 31.12.2024	3
1.2. Taristuministri valitsemisel osalused seisuga 31.12.2024	3
2. Seisukohad riigi osalemise eesmärkide täitmise ja riigi osaluse valitsemise kohta äriühingutes	4
2.1. AS ALARA	4
2.2. Elering AS.....	6
2.3. OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus.....	7
2.4. AS Ökosil.....	8
2.5. AS Eesti Raudtee	9
2.6. AS Raudtee Varad.....	11
2.7. AS Tallinna Lennujaam	12
2.8. AS Tallinna Sadam	14
2.9. AS Saarte Liinid	15
2.10. Lennuliiklusteeninduse AS.....	16
2.11. OÜ Rail Baltic Estonia	17
2.12. OÜ Transpordi Varahaldus	19
2.13. AS Teede Tehnokeskus.....	20
3. Seisukohad sihtasutusele seatud eesmärkide täitmise ja asutajaõiguste teostamise kohta	22
3.1. SA Keskkonnainvesteeringute Keskus	22
4. Kokkuvõttev tabel seisukohadest	24

1. Sissejuhatus

Riigivaraseaduse § 98 lõigetest 2 ja 3 tulenevalt esitame seisukohad riigi osalemise eesmärkide täitmise ja riigi osaluse valitsemise kohta Kliimaministeeriumi (edaspidi ka KLIM) valitsetavates äriühingutes ning riigi asutatud sihtasutustele seatud eesmärkide saavutamise ja asutajaõiguste teostamise kohta.

Aruanne käsitleb perioodi 01.01.2024 kuni 31.12.2024 ning välja on toodud ka muutused 2025. aasta jooksul kuni aruande esitamiseni.

1.1. Energeetika- ja keskkonnaministri valitsemisel osalused seisuga 31.12.2024

	Ärinimi	Registrikood	Ühingu liik	Aksia- või osakapital (EUR)	KLIM osalus
1.	AS A. L. A. R. A. ¹	10462309	äriühing	862 900	100%
2.	Elering AS	11022625	äriühing	229 890 000	100%
3.	OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus	10057662	äriühing	1 582 126	100%
4.	AS Ökosil	10446139	äriühing	175 118	35%
5.	SA Keskkonnainvesteeringute keskus	90005946	sihtasutus		

1.2. Taristuministri valitsemisel osalused seisuga 31.12.2024

	Ärinimi	Registrikood	Ühingu liik	Aksia- või osakapital (EUR)	KLIM osalus
6.	AS Eesti Raudtee	11575838	äriühing	80 302 814	100%
7.	AS Raudtee Varad ²	11575850	äriühing	24 476 466	100%
8.	AS Tallinna Lennujaam	10349560	äriühing	45 617 280	100%
9.	AS Tallinna Sadam	10137319	äriühing	263 000 000	67%
10.	AS Saarte Liinid	10216057	äriühing	9 648 500	100%
11.	Lennuliiklusteeninduse AS	10341618	äriühing	10 112 940	100%
12.	OÜ Rail Baltic Estonia	12734109	äriühing	2 510	100%
13.	OÜ Transpordi Varahaldus	12927802	äriühing	1 000 000	100%
14.	AS Teede Tehnokeskus ³	10701123	äriühing	1 055 400	100%
15.	AS Nordic Aviation Group ⁴	12927848	äriühing	4 000 000	100%

¹ AS A. L. A. R. A. tegutseb alates 20.01.2025 AS ALARA ärinime all. 20.01.2025 registreeriti aktsiakapitaliks 2 929 500 eurot.

² AS Raudtee Varad tegutses AS Operail ärinime all kuni 17.12.2024.

³ AS Teede Tehnokeskus aktsiad anti Kliimaministeeriumile üle 6.12.2024.

⁴ 20.11.2024 esitas AS Nordic Aviation Group pankrotiavalduse ja pankrot kuulutati välja 28.01.2025. Seetõttu ei ole AS-i Nordic Aviation Group aruandes käsitletud.

2. Seisukohad riigi osalemise eesmärkide täitmise ja riigi osaluse valitsemise kohta äriühingutes

Tulenevalt Rahandusministri 10.06.2022 määruse nr 24 „Täpsemad nõuded riigi osaluse valitseja ning asutaja- ja liikmeõiguste teostaja seisukohtade ja teabe esitamisele“ §-st 3 esitab äriühingu osaluse valitseja järgmise teabe:

- 1) sellise äriühingu kohta, kus riigil on vähemalt otsustusõigus, esitab osaluse valitseja seisukoha äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste ja finantseesmärkide täitmise kohta eelmisel majandusaastal.
- 2) seisukoht äriühingus, kus riigil ei ole otsustusõigust, ja hooneühistus riigi osalemise eesmärkide saavutamise ja majandustegevuse kohta eelmisel majandusaastal;
- 3) vähemalt igal kolmandal aastal põhjendatud seisukoht äriühingus ja hooneühistus riigi osaluse säilitamise vajaduse kohta ning vajaduse puudumise korral tegevuskava riigi osaluse võõrandamiseks;
- 4) äriühingu teiste aktsionäride või osanike olemasolu korral nende arv ja loetelu koos osaluse suurusega nendest, kelle osalus on kümme protsenti või rohkem, kui vastav informatsioon ei ole kättesaadav registri vahendusel;
- 5) ülevaade äriühingus läbi viidud erikontrollidest, näidates ära kontrollitava valdkonna ja olulisemad tähelepanekud;
- 6) andmed toimunud, nurjunud ja kestva riigi osaluse võõrandamise kohta, näidates vähemalt võõrandamise viisi, alg- ja müügihinna ning nurjumise puhul ka selle põhjuse;
- 7) muud olulised asjaolud või sündmused õige ja õiglase ülevaate saamiseks osaluste valitsemisest.

2.1. AS ALARA

AS ALARA tegevuse eesmärk on ohtlike ja radioaktiivsete jäätmete käitlemine, radioaktiivsete jäätmete ja nende käitlemisega seotud ohtude vähendamine ning ohtlike ja tavajäätmete ringkasutuse suurendamine Eestis. Kuni 20.01.2025 kandis äriühing ärinime AS A. L. A. R. A.

Muutused osaluses

20.12.2024 üldkoosoleku otsusega suurendati aktsiakapitali 2 066 600 euro võrra mitterahalise sissemakse teel (Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskuse kinnistu üleandmine). Aktsiakapitali suurendamine registreeriti Äriregistris 20.01.2025.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Finantsnäitajad 2024			tuh eur
Tulud			686
sh saadud toetused			670
sh saadud toetus PV soetuseks			0
Kulud			808
Ärikasum (-kahjum)			-122
Puhaskasum (-kahjum)			-110
Puhaskasum (-kahjum)	SF		-93
netomeetodil			
Dividendid			0
Varad			1 378
Kohustused			84
Omakapital			1 294
Omakapitali osakaal			93,9%
Omakapitali tootlus (ROE)			-6,9%

Osaluste valitsemise koondaruandes on Rahandusministeerium hinnanud AS ALARA oodatavaks omakapitali hinnaks 2024. aastal 7,7%, AS ALARA saavutas kahjumi tõttu **omakapitali tegelikuks tootluseks -6,9%**.

ALARA tegevust finantseeritakse peamiselt riigieelarvest sihtotstarbelise toetuse kaudu, milleks ALARA osutab Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamise, omanikuta kiirgusallikate ohutustamiseks valmisoleku ja radioaktiivsete jäätmete käitlemise teenust. Sellele lisaks kasutab ALARA Paldiski endise tuumaobjekti kahe reaktoriseksiooni likvideerimise ja radioaktiivsete jäätmete lõpphoidla rajamise mõjude hindamiseks ning saastunud metallijäätmete sulatamiseks SA Keskkonnainvesteeringute Keskus vahendeid ning ioniseeriva kiirguse mõõteseadmete kalibreerimiskeskuse rajamiseks Rahvusvahelise Aatomienergia Agentuuri (edaspidi Agentuur) vahendeid.

2024. aasta eelarves planeeriti kasumiks sihtfinantseerimise brutomeetodi korral (tulud arvestavad Agentuuri mitterahalist toetust kalibreerimiskeskuse rajamiseks) 118 924 eurot. Sihtfinantseerimise netomeetodi korral

(tulud ei arvesta Agentuuri mitterahalist toetust kalibreerimiskeskuse rajamiseks) oli planeeritav kahjum 181 650 eurot. Majandusaasta lõppes 109 734 euro suuruse kahjumiga, mis oli tingitud asjaolust et Agentuurilt saadud Gammamõõteseadmete kalibreerimise süsteemi lõplik paigaldamine ja kasutusele võtmine toimub 2026. aastal ning samuti metallijäätmete transpordiks planeeritud konteinerite hankimise kulu (100 000 eurot) lükkus tarne viibimise tõttu 2025. aastasse.

2024. aastal olid peamised tegevused:

1. Paldiski endise tuumaobjekti ja Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidla haldamine, sh. nende kiirgusohutuse ning turvalisuse tagamine.
2. Radioaktiivselt saastatud rajatiste desaktiveerimis-, demontaaži- jms. tööde teostamine Paldiski ja Tammiku objektidel.
3. Omanikuta kiirgusallikate ohutustamine ja selleks vajaliku valmisoleku tagamine.
4. Saastunud metallijäätmete sulatamiseks korraldati riigihange ning hanke tulemusel viiakse metallijäätmed sulatustehasesse Saksamaale. Hankelepingu täitmise tähtaeg on 27.11.2026.
5. Jätkati kalibreerimiskeskuse ruumi rekonstrueerimisega, paigaldati ja testiti gammamõõteseadmete kalibreerimise süsteem ja keskuse üldiseks toimimiseks vajalikud abiseadmed.
6. Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskuse (VOJKK) ülevõtmisega seonduvad tegevused.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Osaluse valitseja hinnangul on vajalik osalus **säilitada** järgmistel põhjustel:

- AS-il ALARA on oluline roll minimaalse kiirgusohuga elukeskkonna tagamisel;
- AS ALARA haldab riigile kuuluvat Paldiski endist tuumaobjekti, sh tagab riigi ülesandest tulenevalt radioaktiivsete jäätmete käitlemise vastavuse kõigile asjakohastele rahvusvahelistele ja Euroopa Liidu nõuetele;
- AS ALARA haldab riigile kuuluva Tammiku radioaktiivsete jäätmete hoidlat ning tegeleb objekti vabastamisega kiirgusseaduse nõuete kohaldamisest;
- AS ALARA tegevuse kaudu on võimalik riigil kujundada kogu kiirgusohutuse arengut Eestis, tagamaks selle vastavus siseriiklikele ja rahvusvahelistele nõuetele ning kiirgusohutuse valdkonna headele tavadele;
- AS ALARA omab ja haldab Vaivara ohtlike jäätmete käitluskeskust, mis on ainus prügila Eestis, kus on võimalik ladestada selliseid ohtlikke jäätmeid, millele alternatiivne käitlusvõimalus puudub.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle ei ole läbi viidud.

2.2. Elering AS

Elering on sõltumatu ja iseseisev Eesti elektri ja gaasi ühendüsteemihaldur, kelle peamiseks ülesandeks on kindlustada Eesti tarbijatele igal ajahetkel kvaliteetne energiavarustus.

Äriühing omab 33,33%-list osalust Baltic RCC OÜ-s.

Muutused osaluses

Muutusi osaluses ei ole aruandeperioodil toimunud.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Osaluste valitsemise koondaruandes on Rahandusministeerium hinnanud AS Elering oodatavaks omakapitali hinnaks 2024. aastal 2,9%, AS Elering saavutas **omakapitali tegelikuks tootluseks 3,8%**.

Finantsnäitajad 2024		tuh eur
Tulud		225 888
sh saadud toetused		8 404
sh saadud toetus PV soetuseks		8 354
Kulud		208 234
Ärikasum (-kahjum)		17 654
Puhaskasum (-kahjum)		15 659
Puhaskasum (-kahjum)	SF	0
netomeetodil		
Dividendid		20 000
Varad		1 632 179
Kohustused		1 222 480
Omakapital		409 699
Omakapitali osakaal		25,1%
Omakapitali tootlus (ROE)		3,8%

Ettevõtte saavutas olulises osas strateegias 2024. aastaks seatud eesmärkide sihttasemed ning seda sõltumata keerulisest geopoliitilisest olukorrast. Ettevõtte suutis hoida enda peamist ülesannet mõõtvat sihttasemet, tagada Eesti tarbijate elektri varustatus 10 aasta keskmise andmata energia kogusena ajalooliselt madalal tasemel ehk 52 MWh juures. Eleringi elektrivõrgu töökindlus 2024. aastal oli 99,99%.

Gaasivarustuskindlus oli kogu aasta vältel tagatud – ülekandevõrk töötas stabiilselt ning ei esinenud rikkeid ega avariisid, mis oleksid põhjustanud tarnekatkestusi. Hoolimata Balticconnectori gaasitoru vigastusest 8. oktoobril 2023, mis katkestas Eesti ja Soome vahelise gaasiühenduse, säilis gaasivarustuskindlus kogu 2024. aasta vältel.

Ettevõtte suurimaks väljakutseks 2024. aastal oli kiirendatud ajagraafikus ettevalmistus Mandi-Euroopa sünkroonalaga liitumiseks (2026 vs 2025), et tagada keerulises geopoliitilises olukorras piirkonna energiajulgeolek ja sõltumatus. 2025. aasta veebruaris toimunud sünkroniseerimine toimus edukalt.

Ettevõtte tulud kokku moodustasid 225,9 miljonit eurot, olulisim tuluallikas oli võrguteenuste müük, mis moodustas müügitulust 57,9% või 124,1 miljonit eurot. Võrgu ülekandeteenuste tulust moodustasid 68,8% elektrivõrgu ülekandeteenuse tulud, 22,6% gaasi ülekande võrguteenuste tulud ning 8,6% muud võrguteenusetulud.

Põhitegevuse eesmärgid äriühingule said täidetud, sealhulgas kõik olulisemad tegevused seotuna Eleringi kõige prioriteetsema mandri-Euroopa elektrisüsteemiga sünkroniseerimise projektiga.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta väga hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Osaluse valitseja hinnangul on vajalik AS Elering osalus **säilitada**. Riik omab osalust Elering AS-is selleks, et tagada Eesti pikaajaline elektri- ja gaasivarustuskindlus ning toetada energiaturu arengut viisil, et oleks tagatud Eesti majanduse konkurentsivõime.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

2.3. OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus

OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus (EKUK) tegevuse eesmärk on keskkonnauuringute läbiviimine aitamaks kaasa looduskasutuse ja keskkonnakaitse ning sellega seotud majanduse ja sotsiaalsfääri tasakaalustatud arengule. EKUK-i põhiülesandeks on olla Eesti Vabariigi partner rahvusvahelistest kliimakokkulepetest ning Euroopa Liidu õigusaktidest tulenevate kohustuste täitmisel, keskkonnakaitse tarbeks analüüside tagamisel ja oma kompetentsivaldkonnas rahvusvahelistelt võetud kohustuste täitmisel.

Muutused osaluses

Muutusi osaluses ei ole aruandeperioodil toimunud.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Finantsnäitajad 2024		tuh eur
Tulud		11 078
sh saadud toetused		6 155
sh saadud toetus PV soetuseks		657
Kulud		10 822
Ärikasum (-kahjum)		256
Puhaskasum (-kahjum)		290
Puhaskasum (-kahjum) SF		28
netomeetodil		
Dividendid		25
Varad		7 142
Kohustused		1 034
Omakapital		6 108
Omakapitali osakaal		85,5%
Omakapitali tootlus (ROE)		4,9%

Osaluste valitsemise koondaruandes on Rahandusministeerium hinnanud OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus oodatavaks omakapitali hinnaks 2024. aastal 7,5%, OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus saavutas **omakapitali tegelikuks tootluseks 4,9%**.

Samas tuleb arvestada, et EKUK peamine ülesanne on täita avalikku ülesannet, toetades keskkonnapoliitika kujundamist läbi alusanalüüside ning riigi ja rahvusvaheliselt sätestatud keskkonnaseire nõuete täitmist. Lähtuvalt sellest on otstarbeks perioodiliselt hinnata omakapitali tootluse eesmärgi, kuna muutuvad riiklike toetuste määrad mõjutavad oluliselt finantsnäitajaid.

Majandusaasta puhaskasum oli 2024. aastal 290 154 eurot (2023. aastal 69 018 eurot). Olulist mõju EKUK-i puhaskasumile 2024. aastal omas varade sihtfinantseerimine ning varadelt arvestatav kulum, mis oli 2024. aastal 796 964 eurot ja vähenes võrreldes 2023. aastaga (2023. aastal 1 155 844 eurot). Sihtfinantseerimise netomeetodil jäi majandusaasta kasumisse 28 091 euroga. Riigi hallatavatele üksustele osutati aruandeaastal teenuseid kokku 8 629 015 euro eest (2023. aastal 7 893 148 eurot), kolme aasta keskmine tehingud riigiga näitaja on 80%.

EKUK kohandas riigi poolt seatud eesmärkide täitmiseks (sh kärped) kiiresti ja paindlikult oma teenuseid ümber ning lõi uusi teenuseid, pakkus riigile olulist strateegilist tuge kliimaseaduse väljatöötamisel, nõustas ja analüüsis erinevate valdkondade poolt pakutud tegevuste ja meetmete mõju kasvuhoonegaaside heitkogustele. Olulisemaks EKUK arenguvaldkonnaks on kujunenud rohepöördega seotud tegevused ning rohepöörde alase kompetentsikeskuse välja arendamine. EKUK on kujunenud oluliseks partneriks riigile, omavalitsustele ja erasektorile rohepöörde eesmärkide elluviimisel, kujunedes selle valdkonna kompetentsikeskuseks KHG heitkoguste analüüsimisel ning järelduste ja tegevuskavade väljatöötamisel.

Peale Terviseameti otsust sulgeda Kohtla-Järve labor, alustati EKUK-i poolt Virumaa osakonnas mikrobioloogia labori loomist ning akrediteerimise ettevalmistamist, et pakkuda piirkonna klientidele neile kõiki vajalikke teenuseid kohapeal.

Äritulu töötaja kohta suurenes 9,1% ületades plaanitud efektiivsusnäitajat äritulu töötaja kohta 3,5% oluliselt. Aruandeaastal läbi viidud klientide rahulolu uuring andis ajalooliselt kõrgeima rahulolu taseme alates perioodiliselt alustatud uuringu läbiviimisest aastal 2015. Uuringu järgi oli klientide rahulolu 2024. aastal EKUK-i tööga 8,8 punkti 10-st.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta väga hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Osaluse valitseja hinnangul on vajalik osalus OÜ-s Eesti Keskkonnauuringute Keskus **säilitada** järgmistel põhjustel:

- riigi strateegiliste funktsioonide kindlustamine ja rahvusvaheliste kohustuste täitmine keskkonnakaitse ja -järelevalve valdkonnas;
- rohepöörde elluviimiseks vajalik analüüsi- ja kompetentsikeskus, kelle ülesandeks on muuhulgas KHG heitkoguste analüüsimine ning järelduste ja tegevuskavade väljatöötamine;
- elutähtsa teenusena välisõhu seire ja kõrgendatud saastest tingitud võimalikest ohtudest varajase hoiatamise süsteemi toimimise tagamine;
- tollilabori teenuse tagamine Maksu- ja Tolliametile;
- kõrgekvaliteediliste laborianalüüside võimekuse tagamine ka valdkondades, millele tavaturul puudub nõudlus, keskkonnauuringute kompetentsikeskuse roll.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

2.4. AS Ökosil

AS Ökosil on Eesti riigi (35% osalust) ja AS Silmet Grupp (65% osalust) poolt Vabariigi Valitsuse 12.06.1998. a korralduse 535-k alusel loodud keskkonnaettevõtte, mille ülesandeks on suurte keskkonnaprojektide juhtimine ning keskkonnakorralduse ja seirega seonduvate teenuste osutamine.

AS Ökosil tegevus on suunatud teenuste osutamisele Sillamäe ja Ida-Virumaa tööstus-logistikaklastri ettevõtetele ja selle kaudu piirkonna keskkonnaseisundi parendamisele. Seni tehtust avaldab suurimat mõju keskkonnale jäätmeoidla saneerimisprojekt, mille käigus kaeti Sillamäe jäätmeoidla mitmekihilise veekindla kattega.

Muutused osaluses

Muutusi osaluses ei ole perioodil toimunud.

Finantsnäitajad 2024		tuh eur
Tulud		646
sh saadud toetused		17
sh saadud toetus PV soetuseks		17
Kulud		627
Ärikasum (-kahjum)		18
Puhaskasum (-kahjum)		25
Puhaskasum (-kahjum) SF		-
netomeetodil		
Dividendid		0
Varad		1 684
Kohustused		99
Omakapital		1 585
Omakapitali osakaal		94%
Omakapitali tootlus (ROE)		1,6%

Hinnang riigi osalemise eesmärkide täitmisele ja majandustulemustele⁵

Osaluste valitsemise koondaruandes ei ole Rahandusministeerium AS Ökosil oodatavat omakapitali hinda hinnanud, kuna Eesti riigil on ettevõttes vähemusosalus. Samuti ei koostata AS-ile Ökosil omaniku ootuste dokumenti.

Võrreldes 2023. aastaga kahanesid ettevõtte müügitulud 17% ja tegevuskulud vähenesid 22%. Kokku kahanes puhaskasum 29%. Jaotamata kasum oli 2024. aasta lõpu seisuga 1 009 630 eur.

2024. aastal jätkus 2014. aastal rajatud seirejaama ning 2019. aastal lisandunud teise seirejaama opereerimine. Seirejaamade rajamise eesmärgiks oli omada paremat ülevaadet tööstustsooni keskkonnamõjust ning teavitada õhu kvaliteedist ka avalikkust.

⁵ Tulenevalt Rahandusministri 10.06.2022 määruse nr 24 § 3 lg 3 punktist 1 esitatakse äriühingus, kus riigil ei ole otsustusõigust, osaluse valitsemise kohta seisukoht riigi osalemise eesmärkide saavutamise ja majandustegevuse kohta eelmisel majandusaastal

2024. aastal jätkusid Sillamäe Sadamaga seonduvad teenused: Sillamäe Sadama ja terminalide keskkonnakorralduslik nõustamine, keskkonnaseire, keskkonnalubade hankimine ja muutmine, keskkonnakasutusega seonduvate andmete kogumine ja aruandlus. Jätkus laevade jäätmekäitlusala teenindamine Sillamäe Sadamas. 2024. aastal jätkusid keskkonnaseire- ja töötervishoiualased tööd vastavalt ettevõtete NPM Silmet OÜ, Silpower AS, Ecometal AS ja Ökosil AS vahel sõlmitud lepingutele. Viidi läbi varem väljastatud keskkonnakomplekslubade korralised ülevaatused.

2024. aasta jooksul viidi Kliimaministeeriumi tellimusel täies mahus läbi jäätmeoidla aastane seiretsükkel. Seire käigus ei ilmnenud nähtavaid defekte ega rajatiste/seadmete püsivalt ebakorrapärasest funktsioneerimisest.

2024. aastal viidi läbi nii seirelabori järjekordne akrediteeringu verifitseerimine kui ka keskkonjajuhtimissüsteemi EMAS audit ja verifitseerimine. Toimus laborivarustuse jätkuv jooksev täiendamine tulenevalt tehnika amortiseerumisest ja uuendamise, täiendamise vajadusest ning vastavalt klientide arenevatele seirevajadustele.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang osalemise eesmärkide saavutamise ja majandustegevuse kohta eelmisel majandusaastal hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Riik osaleb ettevõttes, kuna AS-i Ökosil poolt hallatav Sillamäe jäätmeoidla on Euroopa Aatomienergiaühenduse (EURATOM) ja ÜRO Rahvusvahelise Aatomienergia Agentuuri (IAEA) järelevalve alla kuuluvate objektide nimekirjas, sest seal ladestatavad uraanitootmise jäägid klassifitseeruvad tuumamaterjaliks, mille üle järelevalve teostamine on rahvusvahelise julgeoleku seisukohalt oluline ja riik peab tagama jäätmeoidla seisundi jälgimise. Läbi osaluse on riigil ülevaade jäätmeoidla seirest ning ühtlasi suurendab riigi kohalolu piirkonnas.

Riigi vaates on peamine tagada nõuetekohane seire Sillamäe jäätmeoidlas ning vajab täiendavat analüüsi, kas selle teostamiseks on vajalik omada osalust AS-is Ökosil. Seega, osaluse valitseja hinnangul tuleb Eesti riigi osalust senisel kujul AS-is Ökosil **säilitada** ja pikemas perspektiivis põhjalikumalt analüüsida, tagamaks jäätmeoidla optimaalne ja tõhus seire.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

2.5. AS Eesti Raudtee

AS Eesti Raudtee on vastutav raudteeinfrastruktuuri majandamise eest etendades olulist rolli Eesti transpordisüsteemis ja majanduses tervikuna. Tegemist on riigile strateegiliselt olulise taristuettevõttega, mis omab ka riigikaitseiselt olulist funktsiooni. Riik tagab läbi äriühingu kõikidele turuosalistele avatud ja läbipaistva juurdepääsu raudteeinfrastruktuurile ning tõrgeteta raudteeühenduse Eesti sadamate ja naaberriikide 1520 mm rööpmelaiusega raudteevõrkude vahel.

Muutused osaluses

Muutusi osaluses ei ole aruandeperioodil toimunud.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Finantsnäitajad 2024		tuh eur
Tulud		69 126
sh saadud toetused		40 334
sh saadud toetus PV soetuseks		0
Kulud		69 685
Ärikasum (-kahjum)		-558
Puhaskasum (-kahjum)		0
Puhaskasum (-kahjum) SF		0
netomeetodil		
Dividendid		0
Varad		596 541
Kohustused		420 423
Omakapital		176 117
Omakapitali osakaal		29,5%
Omakapitali tootlus (ROE)		0,0%

Osaluste valitsemise koondaruandes on Rahandusministeerium hinnanud AS Eesti Raudtee oodatavaks omakapitali hinnaks 2024. aastal 11%, AS Eesti Raudtee saavutas 2024. aastal **omakapitali tegelikult**

tootluseks 0,0%. AS Eesti Raudtee ei ole tulu teeniv ettevõtte, kuivõrd ettevõtte eelarve tasakaal tagatakse läbi riigieelarveliste vahendite.

Eesti Raudtee müügitulu oli 2024. aastal 28,13 mln eurot (2023: 28,58 mln eurot). Müügitulust 75,9% moodustasid tulud infrastruktuurile juurdepääsu tagavatest põhiteenustest ehk minimaalsest juurdepääsupaketist (2023: 73,1%). 25,1% infrastruktuuri kasutustasudest saadi kaubaveo-ettevõtjatelt (2023: 33,6%). Aastaga vähenes kaubaveo-ettevõtjatelt saadav infrastruktuuri kasutustasu põhiteenuste eest 23,6% ja reisijateveo-ettevõtjatelt saadav kasutustasu suurenes 15,3%. Muudest ärituludest (2024: 41,0 mln eurot, 2023: 35,7 mln eurot) moodustas 74,8% (2023: 72,4%) raudteetaristu-ettevõtja nõue Eesti Vabariigi vastu tulemuseesmärkide riigieelarvelise sihtfinantseerimise eest.

Eesti Raudtee ärikulud olid 2024. aastal 69,68 mln eurot (2023: 64,65 mln eurot), suurenedes aastaga 7,8%. Kaupade, materjalide ja teenuste kulud vähenesid võrreldes 2023. aastaga 11,2% eelkõige elektrienergia madalama hinna ja energiasäästu programmi käivitamise tõttu. Mitmesugused tegevuskulud suurenesid 19,0% ja tööjõukulud 12,0%.

2024. aastal veeti Eesti Raudtee taristul 2,87 mln tonni kaupu. Võrreldes 2023. aastaga vähenes veomaht 40,1%. Kaubaveomahud vähenesid 2024. aastal Venemaa- ja Valgevene-vastaste sanktsioonide tõttu. Kõige enam kahanes võrreldes 2023. aastaga transiitvedu, kuid ka kohalik vedu oli surve all. Hoolimata suurtest taristutöödest ja ajutistest liikluskatkestustest jäid reisijad raudteeveole kindlaks – nende arv jäi eelneva aastaga sarnasele tasemele.

2024. aasta oli Eesti Raudtee jaoks projektiderohke. Suurim tähelepanu oli Tartu suuna töödel, mis võimaldavad 2025. aastal pakkuda reisijatele veelgi mugavamat ja kiiremat rongisõitu. Lisaks taristu arendamise töödele keskenduti ettevõtte kestlikkuse arendamisele, organisatsioonikultuuri muutmisele töötajasõbralikumaks ja mitmekesisust arvestavaks ning protsesside kvaliteedi parandamisele.

Eesti riigi kui omaniku ootus Eesti Raudteele on tagada kaasaegsetele tehnilistele normidele ja ohutusnõuetele ning avatud veoturule vastav kvaliteetne avalik teenus. Eesti Raudtee vastutab raudteeinfrastruktuuri majandamise eest ning kannab olulist rolli Eesti transpordisüsteemis ja majanduses tervikuna. Tegemist on riigile strateegiliselt ja riigikaitsealiselt olulise taristuettevõttega. Riik tagab läbi äriühingu kõikidele turuosalistele avatud ja läbipaistva juurdepääsu Eesti Raudtee raudteeinfrastruktuurile ning tõrgeteta raudteeühenduse Eesti sadamate ja naaberriikide 1520 mm rööpmelaiusega raudteevõrkude vahel.

Nõukogu kinnitas 2024. aastaks 11 eesmärgi, mis täideti 86% määras. Majandustulemused täitis ettevõtte 2024. aastal väga hästi, kuid kriitilised suurprojektid on faasis, mis tekitavad ettevõttele riske.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta hea/rahuldav.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Osaluse valitseja hinnangul on vajalik AS Eesti Raudtee osalus **säilitada**, kuna AS Eesti Raudtee näol on tegemist strateegilist teenust pakkuva infrastruktuuri ettevõttega. AS Eesti Raudtee omamise strateegiline eesmärk on tagada avaliku raudtee kaasaegsetele tehnilistele normidele ja ohutusnõuetele ning avatud veoturu ootustele vastavus, st kvaliteetne avalik teenus.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

2.6. AS Raudtee Varad

AS Raudtee Varad on Eesti Vabariigile kuuluv äriühingute kontsern, mis tegeles kuni 2024. aasta detsembrini kaubaveoga Eesti raudteedel ning veeremi hoolduse ja remondiga AS Operail ärinime all. 2024. aasta veebruaris tegi valitsus otsuse väljuda ka kontserni järelejäänud tegevusest. 10.12.2024 jõustus müügitehing, millega AS Raudtee Varad müüs kogu oma äritegevuse koos tütarettevõttega Operail Repairs OÜ AS Tiigi Keskus tütarettevõttele RailProject OÜ. Seega, alates 10.12.2024 ei tegele AS Raudtee Varad enam raudteekaubaveo ega veeremi hoolduse ja remondiga.

AS Raudtee Varad omab 95% osalust OÜ-s Raudtee Varad Holding ja läbi selle 100% osalust AS-is RV Leasing ja RV Leasing Finland Oy.

Finantsnäitajad 2024		tuh eur
Tulud		14 747
sh saadud toetused		0
sh saadud toetus PV soetuseks		0
Kulud		21 299
Ärikasum (-kahjum)		-6 552
Puhaskasum (-kahjum)		-22 427
Puhaskasum (-kahjum)	SF	-
netomeetodil		
Dividendid		0
Varad		26 694
Kohustused		15 781
Omakapital		10 913
Omakapitali osakaal		40,9%
Omakapitali tootlus (ROE)		-101,4%

Muutused osaluses

2024. aasta lõpus toimus ettevõtte ärisuundade erastamine, kuid muutusi riigi osaluses ja ettevõtte kapitalis ei toimunud.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

2024. aasta puhaskahjum oli 22 milj eurot. Ettevõtte kahjumi põhjustas peamiselt varade allahindlus erastamise käigus summas 13,8 mln eurot, kuid ka langevate mahtudega seonduv ärikahjum 7 mln eurot ning erakorraline tulumaksukulu 2 mln eurot. Vara bilansiline väärtus 31.07.2024 seisuga oli 32 miljonit eurot, ettevõtte varad müüdi vastavalt siduvate pakkumiste alusel kujunenud turuväärtusele 19,1 miljoni euroga. Tegemist oli ootuspärase tulemusega, mis vastas esmastele hinnangutele. Müügiga minimeeriti kahjusid olukorras, kus jooksvalt oli ettevõtte kahjumis.

AS-i Raudtee Varad kaubaveomaht Eestis 2024. aastal oli 1,5 miljonit tonni (võrreldes 2023. aastaga -25%). Kontserni veomaht moodustas 54% AS-i Eesti Raudtee taristul veetud kaupade kogumahust. Suurema osa veomahu langusest võrreldes eelneva aastaga andis siseriiklike vedude vähenemine (48% kogulangusest). Jätкус puidu ja vanametalli mahtude liikumine maanteele, samuti vähenes olulisel määral puistekaupade vedu (-78%). Languses olid ka peaaegu kõikide ülejäänud kaubagruppide mahud. Kogu veomahust oli transiidi osakaal 1% (0,01 miljonit tonni), vähenedes aastaga 94% võrra.

Aktsiaseltsi valdusesse jäid alates 2022. aasta teisest poolest Eestis asuvad, kuid Venemaa ettevõttele kuuluvaid poolvagunid, mis on „külmutatud“ vara, mida Euroopa Liidu piiravate meetmete tõttu ei tohi üle anda mistahes isikule Venemaal, kasutamiseks Venemaal ega Venemaa ettevõttelt välja osta. Seetõttu seisavad vagunid kuni rahvusvahelise õigusega kooskõlas oleva lahenduseni äritegevuseta aktsiaseltsi Raudtee Varad valduses. Ettevõttele jäid ka rahalised vahendid, et katta külmutatud vara küsimuse lahendamise ja vara säilitamisega kaasnevaid kulusid ning rahuldada võlausaldajate nõudeid.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Riigile jäänud juriidiline keha AS Raudtee Varad koos tütarettevõtetega ei tegele äritegevusega. AS-i Raudtee Varad 10.12.2024 uuendatud omaniku ootuste kohaselt jääb Eesti Vabariik edaspidi omama osalust ettevõttes üksnes selleks, et viia lõpuni äritegevuse müügi järel ettevõttesse jäetud nõuete menetlemine, rahuldada võlausaldajate nõuded ning seejärel aktsiaselts likvideerida.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrollide äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

Andmed toimunud, nurjunud ja kestva riigi osaluse võõrandamise kohta

Enampakkumine AS Operail kaubaveo- ja remondiäri müügiks algas 7. juunil 2024. Ostja leidmiseks korraldati kaheetapiline enampakkumine. Esimeses etapis said ostuhuvilised tutvuda esialgse infopaketi ja esitada mittesiduva pakkumise. Teise etappi pääsenud investoritele tehti kättesaadavaks täiendav info, mille alusel esitati siduvad pakkumised. Enampakkumise teises etapis tegi parima siduva pakkumise Eesti ettevõtte AS Tiigi Keskus, kellega alustati 17. oktoobril lõplikke läbirääkimisi ostu-müügi lepingu allkirjastamiseks. Ostu-müügi leping sõlmiti 31. oktoobril. Ettevõtte äritegevus koos tütarettevõtte Operail Repairs OÜ-ga läks 10. detsembril 2024 üle uuele omanikule.

2.7. AS Tallinna Lennujaam

AS Tallinna Lennujaam on Eesti lennujaamade käitaja ja arendaja. Ettevõtte tegevuse eesmärk on pakkuda rahvusvahelisi ja regionaalseid lennuühendusi, mis aitavad kaasa Eesti ettevõtluse ja turismi arengule ning selle kaudu riigi konkurentsivõime kasvule. AS Tallinna Lennujaam kontserni kuuluvad lisaks tütarettevõtet AS Tallinn Airport GH (100%) ja AS Airport City (100%).

Muutused osaluses

Muutusi osaluses ei ole aruandeperioodil toimunud.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Osaluste valitsemise koondaruandes on Rahandusministeerium hinnanud AS Tallinna Lennujaam oodatavaks omakapitali hinnaks 2024. aastal 8,2%, AS Tallinna Lennujaam saavutas **omakapitali tegelikuks tootluseks 0,3%**.

Omaniku ootusteks on lennuliikluse tagamine ja suurendamine, selliselt, et Tallinna lennujaamast saavad erinevad sihtgrupid kvaliteetse lennujaama terminali kaudu reisida Euroopa olulisematesse sihtpunktidesse mõistliku sageduse ja ajakuluga. Samuti on omaniku ootuseks regionaalsete lennujaamade käitamine ja arendamine sihtotstarbelise toetuse ulatuses ning lennujaama linnaku arendus.

2024. aasta oli Tallinna Lennujaamale kiire kasvu aasta. Kuigi Eesti majandus jätkas kahanemist ka 2024. aastal, kasvas lennufirmade pakkumine sihtkohtade ja istekohtade osas märkimisväärselt. Majanduses valitsenud ebakindlusest hoolimata tõi pakkumise kasv kaasa nõudluse märgatava suurenemise. Kokkuvõttes kasvas 2024. aastal Tallinna lennujaama reisijate arv 18%.

Tulude kasvu vedasid lennundustulud ning maapealse teeninduse tulud. Müügikäive kasvas võrreldes 2023. aastaga 12% ning võrreldes 2024. aasta eelarvega 7%. Kuigi kulud jäid alla eelarve, tõusid need võrreldes 2023. aastaga siiski 7%. Erakorralisi kulusid oli 2024. aastal 10,9 miljonit (regionaalsete lennujaamade vara ümber hindamine ning dividendide maksmine). Eelnevalt nimetatud erakorralised kulud viisid ettevõtte raamatupidamisliku kasumi 0,5 miljoni euron. Intressi-, maksu- ja amortisatsioonieelne kasum (EBITDA) kasvas võrreldes 2023. aastaga 12%. Kasum ilma erakorraliste mõjuteguriteta oli 11,3 miljonit eurot. Võttes arvesse erakorralisi mõjutegureid kujunes kontserni puhaskasumiks 2024. aastal 465 tuhat eurot. Puhaskasum vähenes 95%.

Riik otsustas 2024. aastal vähendada ASi Tallinna Lennujaam sihtfinantseeringuid ja alates 2025. aastast hakata võtma omanikutulu (dividende). Eesti asukoht Euroopa äärealal, hinnasurve ja omaniku ootused võivad hakata mõjutama lennujaamatasude konkurentsivõimet.

Regionaalsed lennujaamad on kahjumis, sest tegevuse sihtfinantseering ei kata tegelikke kulusid. 2025. aastal kahaneb regionaalsete lennujaamade sihtfinantseering veelgi, st kahjum süveneb. 2024. aastal testiti varade väärtust ning tuvastati, et raamatupidamises kajastatav osade regionaalsete lennujaamade põhivarade

Finantsnäitajad 2024		tuh eur
Tulud		78 662
sh saadud toetused		14 258
sh saadud toetus PV soetuseks		0
Kulud		74 311
Ärikasum (-kahjum)		4 352
Puhaskasum (-kahjum)		465
Puhaskasum (-kahjum) SF		-
netomeetodil		
Dividendid		0
Varad		261 211
Kohustused		127 292
Omakapital		133 919
Omakapitali osakaal		51,3%
Omakapitali tootlus (ROE)		0,3%

bilansiline väärtus ületab tegelikku tulevaste tuludega kaetavat väärtust. Seepärast teostati vara väärtuse allahindlus summas 6,6 miljonit eurot.

2025. aastal maksab ettevõtte omanikule esimest korda ajaloos dividendi. Selleks võttis ettevõtte 2024. aasta lõpus tütaretevõttest dividendi, mille väljamaksmisel tekkis 2024. aastasse tulumaksukulu ja -kohustis. Kuna välja võetud dividendide summa ületas tütaretevõtte viimase aasta kasumit, siis tekkis kontsernil rahvusvaheliste finantsaruandlusstandardite (IFRS) kohaselt kohustus võtta üles edasilükkunud tulumaksukulu ja -kohustis kogu antud tütaretevõtte jaotamata kasumilt.

Ettevõtte töös väärib esile tõstmist 2025-2030 strateegia loomine, väga hea majandustulemus arvestamata erakorralisi teemasid, mis olid tingitud omaniku sihtfinantseeringu ja dividendidega seotud otsustest. Ettevõtte on saanud hakkama tulemuslikult kasvavate kulude juhtimisega ning kiire kasvu haldamisega arvestades, et töötajate värbamine on lennunduses väga suure viitega. Ettevõtte on edukalt alustanud ja ellu viinud investeerimise projektid. Ettevõtte on saavutamas süsinikneutraalsust reaalsete tegevuste kaudu.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta väga hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Osaluse valitseja hinnangul on vajalik osalus **säilitada** kuna:

- tegemist on riigile strateegiliselt olulise, avalikust huvist lähtuva lennuväljade ja lennujaama reiserterminalide käitamise teenuseid osutava äriühinguga, millele turg (v.a maapealne teenindamine) alternatiive ei paku;
- riik kindlustab äriühingu kaudu kõikidele turuosalistele võrdsed võimalused, avatud ja läbipaistva ligipääsu õhutranspordi toimimiseks vajalikule lennujaama taristule ning kvaliteetsed rahvusvahelised ühendused, mis aitavad kaasa riigi ettevõtluse ja turismi arengule ning konkurentsivõime kasvule;
- äriühingu tegevuse kaudu kindlustab riik regionaalselt oluliste Kärdla, Kuressaare, Tartu, Pärnu, Kihnu ja Ruhnu lennuvälja ohutu käitamise ja arendamise nõudlusele vastavalt, mis võimaldab jätkata lendude teenindamist ja avalikku liinivedu.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

2.8. AS Tallinna Sadam⁶

AS Tallinna Sadam on Eesti suurim kauba- ja reisisadamate kompleks, mis etendab olulist rolli Eesti transpordisüsteemis ja majanduses tervikuna. Eesti suurima sadamaettevõtja ja mereväravana on AS-il Tallinna Sadam oluline roll sadamateenuste nii äri- kui avaliku huvi seisukohalt tähtsate teenuste osutamise tagamisel, sealhulgas tsiviil- ja riigikaitseliste kriiside ajal.

AS Tallinna Sadam on alates 13.06.2018 börsiettevõtte, mille aktsiad on noteeritud Nasdaq Tallinna börsil. **Ettevõtte aktsionärid on 67% ulatuses Eesti Vabariik ja 33% ulatuses investeerimisfondid, pensionifondid, jaeinvestorid.** AS Tallinna Sadam kontserni kuuluvad tütarettevõtted TS Laevad OÜ (100%), OÜ TS Shipping (100%) ja AS Green Marine (51%, puudub kontrolliv otsustusõigus).

Finantsnäitajad 2024			tuh eur
Tulud			121 094
sh saadud toetused			22 639
sh saadud toetus PV soetuseks			0
Kulud			91 945
Ärikasum (-kahjum)			29 149
Puhaskasum (-kahjum)			19 153
Puhaskasum	(-kahjum)	SF	-
netomeetodil			
Dividendid			19 199
Varad			629 861
Kohustused			252 248
Omakapital			377 613
Omakapitali osakaal			60,0%
Omakapitali tootlus (ROE)			5,1%

Muutused osaluses

Muutusi osaluses ei ole aruandeperioodil toimunud.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Osaluste valitsemise koondaruandes ei ole Rahandusministeerium alates 2018. a omakapitali hinda arvutanud seoses aktsiate noteerimisega börsil. AS Tallinna Sadam saavutas 2024. aastal **omakapitali tootluseks 3,4%**.

Omaniku ootustest lähtuvateks strateegilisteks eesmärkideks on sadamateenuste pakkumine, kaubasadamate territooriumite arendamine, kaubavoogude säilitamine, sadamat läbivate reisijate arvu kasvu toetamine, saarte ja mandri vahelise parvlaevaliikluse teenuse osutamise stabiilsuse ja jätkuva hea kvaliteedi tagamine, jäämurdja Botnica teenuste laiendamine.

2024. aastal mõjutas Tallinna Sadama tegevustulemusi kauba- ja reisijate äri taastumine. Reisijate arv regulaarliinidel kasvas ja reisilaevakülastuste arv oli stabiilne. Ka kruisilaevakülastuste arv kasvas, kuid laevad olid väiksemad, mistõttu kruisireisijate arv langes. Kaubaäris kasvas märgatavalt nii puistlasti, konteinerite kui segalasti kaubamaht. Mõõdukas kasv oli ro-ro kaupades, samas vedellasti mahud vähenesid.

Müügitulude kasvu ja tegevuskulude ning muude kulude languse tulemusel kasvasid nii ärikasum kui korrigeeritud EBITDA. Vaatamata sellele, et intressimäärad pöördusid langusele, tõi suurenenud laenukoormus kaasa kõrgema intressikulu, mistõttu puhaskasum kasvas vähem kui ärikasum ja korrigeeritud EBITDA. Müügitulu kasvas 2,9 mln eurot (+2,5%) 119,6 mln euron. Müügitulu suurenemisse panustasid kõik ärisegmendid. Reisijatulud suurenesid 4% tänu reisijate arvu kasvule (+4%) ja kruisireisijate arvu langus enam kui 7% olulist mõju reisijatuludele ei avaldanud. Kaubatasude tulu kasvu (+4%) toetas kaubamahtude tõus (+4%), samuti suurenes kaubalaevadega seotud laevatasude tulu. Täiendava panuse tulude tõusu andis sadamateenuste osutamine riigile kuuluvas Pakrineeme sadamas ja indekseerimisel põhinev renditulude kasv.

Eesti mandri ja suursaarte vahel reisiparvlaevadega osutatava üleveoteenuse reisi arvu suurenemine (+0,9%) ja tasumäärade indekseerimine tõi kaasa üleveoteenuste tulude kasvu. Reisiparvlaevadega seotud renditulude kasvu mõjutasid reisijate arvu kasv ja suurem müük kaubanduspindadel. Ostetud teenuste, kütusekulu, tööjõukulude, kulumi ja ka muude tegevuskulude kasv olid proportsioonis müügituludega. Kokkuvõttes jäi segmendi ärikasum eelmise aasta tasemele, kuid korrigeeritud EBITDA kasvas vähem kui müügitulud.

⁶ Tulenevalt Rahandusministri 10.06.2022 määruse nr 24 §-st 3 peab osaluse valitseja, kelle valitseda oleva äriühingu väärtpaberid on noteeritud reguleeritud väärtpaberiturul, osaluse valitsemise ülevaate esitamisel järgima reguleeritud väärtpaberiturul kehtivaid teabe avalikustamise nõudeid.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta väga hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Osaluse valitseja hinnangul on vajalik AS Tallinna Sadam enamusosalus **säilitada**. Valitsuskabineti 15.02.2024 otsuse kohaselt tuleb esitada Vabariigi Valitsusele tegevus- ja ajakava riigi osaluse vähendamiseks Aktsiaseltsis Tallinna Sadam kuni 51%-ni.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

2.9. AS Saarte Liinid

AS Saarte Liinid põhiülesanne on regionaalsete riigi jaoks strateegiliselt oluliste sadamate haldamine ja arendamine, eriti nendes asukohtades ja valdkondades, kus erainvestorite vähesest huvist võib tekkida logistilisi probleeme ja turutõrkeid. AS Saarte Liinid koosseisu kuulub 18 sadamat seitsmes maakonnas, mille kaudu toimib 12 avalikku laevaliini Eesti asustatud saartele.

Muutused osaluses

Muutusi osaluses ei ole aruandeperioodil toimunud.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Osaluste valitsemise koondaruandes on Rahandusministeerium hinnanud AS Saarte Liinid oodatavaks omakapitali hinnaks 2024. aastal 9,2%, AS Saarte Liinid saavutas 2023. aastal **omakapitali tegelikuks tootluseks 5,9%**.

Finantsnäitajad 2024			tuh eur
Tulud			11 781
sh saadud toetused			1 967
sh saadud toetus PV soetuseks			0
Kulud			10 028
Ärikasum (-kahjum)			1 753
Puhaskasum (-kahjum)			1 646
Puhaskasum	(-kahjum)	SF	0
netomeetodil			
Dividendid			0
Varad			63 789
Kohustused			34 928
Omakapital			28 861
Omakapitali osakaal			45,2%
Omakapitali tootlus (ROE)			5,9%

Omanik on aktsiaseltsile seadnud eesmärgiks kindlustada regulaarne parvlaevaliiklus saartevahelise püsiühenduse tarbeks, korraldada kvaliteetselt ja keskkonnasäästlikult nii regionaalsete kui ka tulu mittetoovate sadamate haldamist ja arendamist, hoida sadamapidamise parimat kompetentsi ja uuenduslikke ideid, toimides sektori arengumootorina.

2024. aastal osutas AS Saarte Liinid lepingupartneritele ja klientidele kaasaegsel tasemel sadamateenuseid ning kindlustas majandustegevusega omaniku ootustele vastava tulu teenimise. Vastutades regionaalselt oluliste sadamate arengu ning korrashoiu eest Eestis, teostas selts erinevaid uuringuid ja projekteerimistöid tulevaste investeeringute ning remonditööde ettevalmistamiseks ja panustas jätkuvalt hallatavate sadamate taristu seisukorra parandamisse ja uuendamisse. Viimastel aastatel rekonstrueeritud ja ehitatud sadamates on saavutatud piisav teenindus-stabiilsus ning tagatud valmisolek veomahtude võimalikuks kasvuks tulevikus.

AS Saarte Liinide puhaskasum 2024. majandusaastal on 1 646 tuhat eurot, mis on 55 tuhat eurot väiksem kui eelneval aastal. Aruandeaastal oli ettevõtte puhaskasumi marginaal 17%. Võrdluseks, 2023. aastal oli äriühingu puhaskasum 1 701 tuhat eurot, puhaskasumi marginaal oli 18%.

Aruandeaasta tegevuskeskkonda mõjutas toodete, teenuste ning elektrienergia börsihindade mõõdukas tõus, mis väljendus üld- ja müügikulude 8%-lises tõus. Enim mõjutas kulude kasvu rajatiste remont, kus lisaks eelarveliselt plaanitud töödele tuli teostada ka mitmeid erakorralisi töid. Samas suudeti üld- ja müügikulud hoida nõukogu poolt kinnitatud eelarvest 3% väiksemad.

Kaubavedude maht AS Saarte Liinid sadamates jäi aruandeperioodil ootustele mõnevõrra alla, kuna aasta alguses takistasid kaubaliiklust jääolud. Perioodil jaanuar kuni märts olid Heltermaa ja Virtsu kaid jääolude tõttu kaubalaevadele suletud ja see mõjutas kogu aasta tulemusi. Kokku teenindati äriühingu poolt 2024.

aastal 214 kaubalaeva (2023. a 239 laeva) ning veeti 717 tuhat tonni kaupa (2023. a 807 tuhat tonni). Kaubalaevu käis arvuliselt küll vähem, kuid nende mahutavus suurenes. Hoolimata kaubamahu -11% vähenemisest, vähenesid kaubalaevadelt teenitud tulud vaid -2% võrreldes eelmise aastaga.

2024. aastal suunas AS Saarte Liinid kokku 4 miljonit eurot uute infrastruktuuriobjektide väljaehitamisse, olemasolevate objektide parendamisse, seadmete soetamisse ning tulevaste investeeringuprojektide jaoks tehtavatesse planeeringutesse, uuringutesse ja projekteerimistesse. Investeeringuid rahastati äriühingu omavahenditest, Euroopa Liidu Ühtekuuluvusfondist, Connecting Europe Facilities (CEF) fondist, Euroopa Liidu kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse ühikutega kauplemisel saadavate vahendite kasutamise meetmest, Keskkonnainvesteeringute keskuse toetusmeetmest.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta väga hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Osaluse valitseja hinnangul on vajalik AS Saarte Liinid osalus **säilitada**, kuna:

- Eesti arvuliselt suurima sadamapidajana äriühingu ülesandeks on eelkõige avaliku huviga teenuste osutamise tagamine saarte ja mandri vahelises ning saarte vahelise püsiva parv- ja liinilaevavahenduse kaudu;
- äriühingu tegevuse kaudu kindlustab riik regionaalselt oluliste sadamate haldamise ja arendamise ettevõtte omavahendite, riigi sihtfinantseeringute ja Euroopa Liidu struktuurfondide arvelt.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

2.10. Lennuliiklusteeninduse AS

Lennuliiklusteeninduse Aktsiaselts (EANS) pakub rahvusvahelistele standarditele vastavaid aeronavigatsiooniteenuseid, lennuliikluse korraldamise teenuseid ja instrumentaallennuprotseduuride väljatöötamist Tallinna lennuinfopiirkonnas. Samuti tagab EANS lennuohutust Eesti õhuruumis ja Rahvusvahelise Tsiivilennunduse Organisatsiooni (ICAO) delegeeritud neutraalvete kohale jäävates osades.

Muutused osaluses

Muutusi osaluses ei ole aruandeperioodil toimunud.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Osaluste valitsemise koondaruandes on

Rahandusministeerium hinnanud Lennuliiklusteeninduse AS oodatavaks omakapitali hinnaks 2024. aastal 10,4%, Lennuliiklusteeninduse AS saavutas **omakapitali tegelikuks tootluseks 46,5%**.

Omaniku ootusteks 2024. aastal oli töötada välja lahendused ja tehnoloogia irdtorni keskuse kasutuselevõtuks ning koostöös AS-iga Tallinna Lennujaam korraldada irdtornist pakutava teenuse kasutuselevõtmise hiljemalt 2025. aastaks, Eesti ja Soome vahelises FINEST programmis riigipiiriüleste ühiskasutusega sektorite rakendamine, tsiivil-militaar koostöös töötada välja õhuruumi ühiskasutuse protseduurid ja osaleda nüüdisajastatud õhuruumi korraldamise kontseptsiooni juurutamises, koostöös Kliimaministeeriumiga võtta kasutusele mehitamata õhusõidukite tegevuse korraldamise süsteem Eestis.

Finantsnäitajad 2024		tuh eur
Tulud		31 246
sh saadud toetused		57
sh saadud toetus PV soetuseks		0
Kulud		24 125
Ärikasum (-kahjum)		7 120
Puhaskasum (-kahjum)		6 392
Puhaskasum (-kahjum) SF netomeetodil		-
Dividendid		0
Varad		43 331
Kohustused		26 387
Omakapital		16 944
Omakapitali osakaal		39,1%
Omakapitali tootlus (ROE)		46,5%

Ettevõtte igapäevategevust ja majandustulemust mõjutasid 2024. aastal jätkuvalt Ukrainas toimuv sõda ning sellest tulenevad Euroopa Liidu ja Venemaa vastastikku kehtestatud sanktsioonid ning ulatuslikud õhuruumi piirangud. Ettevõtte äritulu koosneb müügitulust (tulu aeronavigatsiooniteenuste osutamisest) ja muust äritulust. Ettevõtte põhitegevuse tulu marsruudi- ja terminalinavigatsioonitasudest katab sealhulgas riigi kantud kulu aeronavigatsiooniteenuste osutamiseks.

2024. aasta jooksul teenindati 13,3% õhusõidukeid rohkem kui 2023. aastal kuid 25,2% vähem kui aastal 2019. EANS-i 2024. aasta käive oli 31 246 miljonit eurot, mis on 5,35 miljonit eurot rohkem kui eelarves prognoositud. Aasta puhaskasumiks kujunes 6,392 miljonit eurot. Tulude kasv tulenes ülelendude teenusühikute märgatavast kasvust, mida põhjustasid Hiina suuremad/raskemad lennukid ning prognoositust suurem lennuliikluse maht, mistõttu olid marsruudinavigatsiooni tulud +21% üle eelarvestatud taseme. Jätkuvaks probleemiks oli Vene päritolu lendajate võlgnevused: kokku oli lootusetute võlgnevuste reserv 31.12.24 seisuga 717 106 eurot; võlgnevusi kokku 3,325 milj eurot.

2024. aastaks seatud tegevuseesmärkidest täitis äriühing 98%. GNSS signaali segamised Eesti õhuruumis olid pidevad, millega tuli kohaneda, kuid üldjoontes oli tegemist lennuohutuse vaates igati hea aastaga. Hoolimata keerulisest olukorrast lennunduses, täideti 2024. aastaks seatud finants-, tegevus- ja ohutuseesmärgid väga heale tasemele.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta väga hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Osaluse valitseja hinnangul on vajalik Lennuliiklusteeninduse AS-is osalus **säilitada**, kuna:

- tegemist on riigile strateegiliselt olulise, avalikust huvist lähtuvat teenust osutava äriühinguga, mis tagab teenusevalmiduse ka tsiviilkriiside, muude konfliktide või riigikaitseliste vajaduste korral;
- riik kindlustab äriühingu kaudu kõikidele turuosalistele võrdsed võimalused äriühingu pakutavate teenuste saamiseks Tallinna lennuinfopiirkonnas.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

2.11. OÜ Rail Baltic Estonia

OÜ Rail Baltic Estonia (RBE) peamisteks tegevusteks on Rail Baltic raudteetaristu arendamine ja rajamine Eesti Vabariigi territooriumil Eesti Vabariigi huvides, s.t 1435 mm standardil põhineva raudtee ja sellega seonduvate ehitiste tehniline projekteerimine, ehitamine ning haldamine ja nendega kaasnev tegevus ning osalemine riikidevahelises koostöös, mis on vajalik tervikliku Rail Baltic raudteetaristu rajamiseks ja käikuandmiseks.

RBE omab osalust ja teostab Eesti Vabariigi huvides aktsionäriõigusi Läti Vabariigis registreeritud äriühingus RB Rail AS (edaspidi ka RBR), mis on Rail Baltic projekti arendamiseks (raudtee projekteerimine, ehitamine ja turundus) loodud Eesti, Läti ja Leedu ühisettevõtte.

Muutused osaluses

Kooskõlas Vabariigi Valitsuse 16.11.2023 korraldusega nr 276 ja 24.10.2024 korraldusega nr 204 „Volitus osaühingu Rail Baltic Estonia osakapitali suurendamiseks“ suurendati OÜ Rail Baltic Estonia osakapitali 20.12.2023. a ainuosaniku otsusega 1 euro võrra 2 508 eurolt

Finantsnäitajad 2024		tuh eur
Tulud		136 886
sh saadud toetused		133 267
sh saadud toetus PV soetuseks		125 126
Kulud		40 311
Ärikasum (-kahjum)		96 575
Puhaskasum (-kahjum)		96 915
Puhaskasum (-kahjum) SF netomeetodil		-28 551
Dividendid		0
Varad		249 197
Kohustused		51 205
Omakapital		197 992
Omakapitali osakaal		79,5%
Omakapitali tootlus (ROE)		-19,6%

2 509 euronit ja 5.11.2024 otsusega 1 euro võrra 2 509 eurolt 2 510 euronit. Äriregistris on vastavad kanded registreeritud 01.02.2024 ja 21.11.2024.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Osaluste valitsemise koondaruandes ei ole Rahandusministeerium hinnanud RBE omakapitali hinda, kuna ettevõtte on investeeringute ettevalmistamise ja teostamise faasis, kus kasum ega **omakapitali tootlus ei ole veel eesmärgiks**.

Omaniku ootustega seatud strateegilised eesmärgid on täidetud. Tegevusi elluviiva asutusena osaleb RBE aktiivselt riikidevahelises koostöös toimuvates Rail Baltic raudteega seonduvates tegevustes ning teostab aktsionäriõigusi ühisettevõttes RB Rail AS (RBR), tehes selleks koostööd teiste RBR aktsionäridega. RBE juhib rajatavasse Rail Baltic raudteetaristusse Eestis tehtavaid investeeringuid ning korraldab raudtee ja sellega seonduvate ehitiste projekteerimist, ehitamist ning nendega kaasnevaid tegevusi, lähtudes Rail Balticu etapiviisilise ehitamise otsusest.

2024. a majandusaasta on olnud RBE ajaloo edukaim, investeeringute täitmise määr 82% 100%-st. Samas tuleb arvesse võtta, et 82% hulgas ei ole arvestatud kõiki põhitrassi projekteerimisele planeeritud vahendite väljamaksmata jätmist ja kasutamata jäänud reserve - neid arvesse võttes on eelarve täitmise määr 75%. Vahe tuleneb eelkõige põhitrassi ehituslepingute eeldatust aeglasema täitmise alustamise määrast. Eelarve täitmise mahajäämust põhjustas ka Ülemiste ühisterminali põhjapoolsete välialade ehitustööde seis, aga selle asemel kasutati rahalisi vahendeid rajatiste ehitustööde teostamiseks. Põhitrassi ehituslepingute osas ollakse eelarve osas 34 miljonit € ulatuses alatäitmisel, mille on enamuses põhjustanud tööprojektide koostamise kehv võimekus töövõtjate poolt.

2024.a äritulud olid ca 137 miljonit €. 133 miljonit € on tulud sihtfinantseerimisest, lisaks trahvid, viivised, hüvitised kokku 3,5 miljonit €. Puhaskasum on 96,9 miljonit €, netomeetodil oleks kasum -28 miljonit € (bruto- ja netomeetod erinevad selle poolest, et brutomeetodil kajastatakse sihtfinantseeringut ärituluna).

2024. aasta lõpu seisuga on Rail Baltica projekti Eesti osas tehtud väljamakseid rohkem kui 200 miljoni eest ning lepingud sõlmitud pea 800 miljoni euro eest. 2024. aasta oli ehitusturg jätkuvalt tellijat soosiv – konkurentsitihedas ehitussektoris oli võimalik sõlmida lepinguid mõistlikul hinnatasemel ja saavutada prognooseelarvetega võrdluses ka teatavat säästu.

Aasta põhieesmärk oli jõuda eeltegevustega nii kaugele, et muuta eesmärk raudtee valmimine aastaks 2030 saavutatavaks. Samuti oli eesmärgiks hankemenetluste (sh alliansi hankemenetluse) viimine sinnamaani, et esimesel võimalusel sõlmida projekteerimis-ehituslepingud, kuna projekteerimine on mõjutatud KMH läbiviimisest. Tegevuseesmärgid täideti suures osas plaanipäraselt, kuid eesmärgini „valmis raudtee 2030“ liikumisel on märgata teatud riske ja väliseid sõltuvusi (nt rahvusvaheline koostöö, piiriüleste tööde sünkroniseeritus), mis vajavad edaspidi süsteemsemat riskijuhtimist ja regulaarset seiret.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Osaluse valitseja hinnangul on vajalik osalus **säilitada**, kuna äriühing on riigile strateegiline partner Transpordi ja liikuvuse arengukava 2021-2035 elluviimisel Rail Baltica raudtee, raudtee infrastruktuuri ja sellega seonduvate ehitiste rajamist ja haldamist puudutavas osas.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrollide äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

2.12. OÜ Transpordi Varahaldus

OÜ Transpordi Varahaldus (TVH) on olnud AS Nordic Aviation Group (Nordica) igapäevane koostööpartner lennukite liisinguteenuste ning lennukite varuosade ja komponentide renditeenuste valdkonnas. Tulenevalt Nordica juhatuse poolt maksejõuetuse väljakuulutamisest, on omanik otsustanud lennutegevuse ettevõtlusest terviklikult väljuda.

Muutused osaluses

Muutusi osaluses ei ole aruandeperioodil toimunud.

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Osaluste valitsemise koondaruandes on Rahandusministeerium hinnanud OÜ Transpordi Varahaldus oodatavaks omakapitali hinnaks 2024. aastal 8,0%, OÜ Transpordi Varahaldus saavutas kahjumi tõttu **omakapitali tegelikuks tootluseks -6,0%**.

Finantsnäitajad 2024		tuh eur
Tulud		12 462
sh saadud toetused		0
sh saadud toetus PV soetuseks		0
Kulud		13 303
Ärikasum (-kahjum)		-841
Puhaskasum (-kahjum)		-2 034
Puhaskasum (-kahjum) SF netomeetodil		-
Dividendid		0
Varad		48 887
Kohustused		16 204
Omakapital		32 683
Omakapitali osakaal		66,9%
Omakapitali tootlus (ROE)		-6,0%

Eesti Vabariik on otsustanud väljuda riigi äriühingutest, mille eesmärk on tulu teenimine ning ühtlasi puudub avalik eesmärk. Vabariigi Valitsus arutas riigi lennundusettevõtete, mh osaühingu Transpordi Varahaldus erastamise võimalusi 15.02.2024 ning 11.04.2024 valitsuskabineti nõupidamisel. Riigi eesmärgiks on olnud väljuda lennundusettevõtetest riigi jaoks kasumlikumal viisil. Eesmärgi täitmiseks on osaühing Transpordi Varahaldus alatanud äriühingu (varade) müügi protsessid ning kaardistanud kõige tulusamad müügi võimalused.

Transpordi Varahalduse varade ja ettevõtte kaardistus näitas, et kõige otstarbekam viis ettevõtlusest väljumiseks on ettevõtte varade müük ja ettevõtte likvideerimine. Sellest tulenevalt on omaniku ootuseks niipea kui võimalik viia lõpuni algatatud müügi protsessid ning ettevõtte varad parima võimaliku hinna eest realiseerida. Äriühing peab varade realiseerimise tehingute tegemisel lähtuma parima võimaliku hinna saavutamise eesmärgist.

Omaniku ootusena on välja toodud, et 2025. a I poolaasta lõpuks on äriühing läbi viinud varade müügi protsessid ning ettevõtte lõpetamiseks vajalikud tegevused. Äriühingu vara kõige tulusamad müügi võimalused on kaardistatud ning müügi protsessid algatatud. TVH lennukite müügiks on palgatud rahvusvahelise kogemuse ja võrgustikuga maakler. TVH lennukite müügiks on läbi viidud kahe-etapiline läbirääkimistega enampakkumine, mille tulemusena on välja selgitatud parim pakkumine ning allkirjastatud kavatsuste protokoll (Letter of Intent) ostu-müügilepingu läbirääkimiste pidamiseks.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

Osaluse valitseja on seadnud ootuse lennutegevuse ettevõtlusest terviklikult väljuda, OÜ Transpordi Varahaldus varad müüa ja ettevõtte **likvideerida**.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolli äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

Andmed toimunud, nurjunud ja kestva riigi osaluse võõrandamise kohta

TVH lennukite müügiks on palgatud rahvusvahelise kogemuse ja võrgustikuga maakler ja läbi viidud kahe-etapiline läbirääkimistega enampakkumine, mille tulemusena on välja selgitatud parim pakkumine ning allkirjastatud kavatsuste protokoll (Letter of Intent) ostu-müügilepingu läbirääkimiste pidamiseks.

Müügitegevused on planeeritud toimuma juuni-august. Likvideerimistoimingutega alustatakse 2025. aasta II pooles.

2.13. AS Teede Tehnokeskus

AS Teede Tehnokeskus on insener-tehnilisi teenuseid osutav teedeala ekspertiisi- ja innovatsioonikeskus Baltikumis ja lähiregioonis, kelle missiooniks on luua teadmist ja pakkuda uusi lahendusi teetaristu haldamisel ja arendamisel. Ettevõtte arendab uusi tooteid ja teenuseid ning on saavutanud konkurentsieelise tehnoloogiliste lahenduste loomise ja rakendamise kaudu.

Muutused osaluses

Vabariigi Valitsuse 7.11.2024 korralduse nr 214 alusel määrati Kliimaministeerium AS Teede Tehnokeskus riigile kuuluvate aktsiate valitsejaks ja aktsionäriõiguste teostajaks. AS Teede Tehnokeskus aktsiad andis Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium Kliimaministeeriumile üle 6.12.2024.

Finantsnäitajad 2024		tuh eur
Tulud		2 917
sh saadud toetused		12
sh saadud toetus PV soetuseks		0
Kulud		2 898
Ärikasum (-kahjum)		19
Puhaskasum (-kahjum)		11
Puhaskasum (-kahjum) SF		-
netomeetodil		
Dividendid		80
Varad		2 173
Kohustused		305
Omakapital		1 868
Omakapitali osakaal		86,0%
Omakapitali tootlus (ROE)		0,6%

Hinnang omaniku ootuste täitmisele ja majandustulemustele

Osaluste valitsemise koondaruandes on Rahandusministeerium hinnanud AS Teede Tehnokeskus oodatavaks omakapitali hinnaks 2024. aastal 7,2%, AS Teede Tehnokeskus saavutas **omakapitali tegelikuks tootluseks 0,6%**.

Riik tagab läbi äriühingu teede ehitamiseks ja korrashoiuks vajaliku sõltumatu laboratooriumi toimimise, uuringute, sertifitseerimise ja teeinfosüsteemi teenuste pakkumise. Tõhusa ja kvaliteetse teedeehituse ning korrashoiu tagamiseks on äriühing pakkunud turul sõltumatut laboriteenust ehitusmaterjalide ja konstruktsioonide katsetamiseks, mis ei ole kallutatud tellijate või pakujate huvidest lähtuvalt.

2024. majandusaasta kujunes ettevõttele kokkuvõttes mõõdukalt edukaks vaatamata riiklike investeeringute vähenemisele taristuehitusse. ASi Teede Tehnokeskus äritulu oli 2,92 miljonit eurot, sh müügitulu 2,85 miljonit eurot. Võrreldes eelmise perioodiga kahanes müügitulu 5%. Aruandeaasta ärikulu olid 2,9 miljonit eurot ja ärikasum 19 326 eurot. Ettevõtte tasus omanikule dividendi 80 000 eurot. Enamus teenustest osutati Eesti turule ning suurimaks tellijaks oli erasektor, avaliku sektori osakaal koos kohalike omavalitsustega moodustas käibest 50%.

2024. aastal vähenes Transpordiameti poolt tellitavate laboratoorsete katsetuste raamlepingu maht 14% (2022.aastal oli vähenemine 23%, 2023 aastal vähenemine 35%), mis iseloomustab viimaste aastate olukorda taristuehituses. 2024. aasta oli seni madalaima mahu ja rahastusega aasta. Riigiteedesse investeeritud summa vähenes ja see mõjutas Tehnokeskuse teenustest laboratoorset katsetamist, uute teekatete kvaliteedimõõtmist ja omanikujärelevalvet. Riiklikud teedeinvesteeringud mõjutavad ka eratellimusi, mis tulevad tee-ehitusettevõtetest ja mis on omavahel seotud.

Kokkuvõttes on osaluse valitseja hinnang äriühingule seatud omaniku ootustega määratud strateegiliste/valdkondlike ja finantseesmärkide täitmise kohta hea.

Seisukoht osaluse säilitamise vajaduse kohta

AS Teede Tehnokeskus tegutseb täielikult vaba turu põhimõtetest lähtuvalt. Sellest tulenevalt on valitsus leidnud, et riigi osaluse säilitamine äriühingus ei ole põhjendatud ning AS Teede Tehnokeskus tuleks võõrandada riigile võimalikult kasumlikult. Kõigi äriühingu poolt pakutavate teenuste lõikes on konkurents olemas ning kuna teenusete hinnad kujunevad konkurentsitingimustes, siis ei ole neis olulisi muutusi ette näha. Kliimaministeeriumi hinnangul tuleb alustada tegevusi AS Teede Tehnokeskuse **erastamiseks**.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle äriseadustiku mõttes läbi ei viidud.

Andmed toimunud, nurjunud ja kestva riigi osaluse võõrandamise kohta

Vabariigi Valitsuse 28.10.2021 korralduse nr 371 alusel anti majandus- ja taristuministrile nõusolek võõrandada riigile kuuluvad AS Teede Tehnokeskus aktsiad avalikul enampakkumisel. Majandus- ja taristumistri 27.07.2022 käskkirja alusel alustati tegevusi Aktsiaseltsi Teede Tehnokeskus aktsiate võõrandamiseks alghinnaga 3 900 000 eur. 31.10.2022 tunnistati enampakkumine nurjunuks pakkumiste puudumise tõttu. Põhjuseks oli enampakkumise liiga kõrge alghind arvestades ootamatult halvenenud turutingimusi, sellest tingitud ettevõtte majandustulemusi ning ümbritsevat majanduskeskkonda.

15.02.2024 Valitsuskabineti nõupidamise otsuse kohaselt tuleb majandus- ja infotehnoloogiaministril (seoses aktsiate üleandmisega Kliimaministeeriumile on ülesanne liikunud taristuministrile) koostada analüüs AS Teede Tehnokeskus erastamisstrateegia kohta ning **tutvustada erastamise tegevus- ja ajakava Vabariigi Valitsusele 2025. aasta 30. septembriks.**

3. Seisukohad sihtasutusele seatud eesmärkide täitmise ja asutajaõiguste teostamise kohta

Tulenevalt Rahandusministri 10.06.2022 määruse nr 24 „Täpsemad nõuded riigi osaluse valitseja ning asutaja- ja liikmeõiguste teostaja seisukohtade ja teabe esitamisele“ §-st 5 esitab riigi asutatud sihtasutuse asutajaõiguste teostaja:

- 1) seisukoha sihtasutusele eelmiseks majandusaastaks seatud olulisemate eesmärkide saavutamise kohta;
- 2) seisukoht sihtasutuse tegevuse jätkamise vajaduse või lõpetamise kohta;
- 3) ülevaade sihtasutuses läbi viidud erikontrollidest, näidates ära kontrollitava valdkonna ja olulisemad tähelepanekud;
- 4) andmed sihtasutuse ühinemiste ja jagunemiste kohta, näidates ühinemise või jagunemise põhjuse, kuupäeva ning muud olulised asjaolud;
- 5) andmed sihtasutuse lõpetamise kohta, näidates lõpetamise põhjuse ja viisi ning vara jaotuse;
- 6) muud olulised asjaolud või sündmused õige ja õiglase ülevaate saamiseks asutajaõiguste teostamisest.

3.1. SA Keskkonnainvesteeringute Keskus

SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) põhikirjaline eesmärk on keskkonnavaldkonna tegevuste, sh keskkonnaseadustiku üldosa seaduse §-s 1 sätestatud eesmärkide täitmiseks vajalike projektide toetamine ja teostamine. KIK suunab investeeringuid keskkonna- ja kliimavaldkonda, selleks, et Eesti elukvaliteet paraneks, loodus- ja ettevõtluskeskkond areneks tasakaalustatult toetades Eesti majanduse pikaajalist jätkusuutlikkust ja suurendades selle konkurentsivõimet maailmas.

Seisukoht olulisemate eesmärkide saavutamise kohta

KIKile 2024. aastaks seatud eesmärgid on sisuliselt täidetud ning kohati ka märkimisväärselt ületatud.

Erilist esiletoomist väärib esitatud EL otsetoetuse taotluste arv ja taotletud lisarahastuse maht, kus planeeritud minimaalselt kolme taotluse asemel esitati EL vahendite kaasamiseks 9 taotlust ligi 44 mln euro mahus. Neist kahe projekti osas laekus ka positiivne rahastusotsus. See on otsene kasu Kliimaministeeriumile, kes saab selle alusel ellu viia oma valdkondlike eesmärk ning säästa riigieelarve raha.

Lisaks projektide kirjutamisele, käivitamisele ja juhtimisele toimus aasta jooksul intensiivne arendustegevus ja partnerluste edendamine ning aktiivne teavitustegevus (sh esinemised, artiklid, ühisüritused), samuti tõhustati mitmeid sisemisi protseduure ning arendati selleks digilahendusi.

Mahuka valdkonnana saab välja tuua meetmete käivitamisega seonduva, kus vaatamata mitmetele takistustele õnnestus jõuda aasta lõpuks valdava enamuse SF21+ meetmete avamiseni. Täiendavalt on 2024. aastal lisandunud hulk CO2 rahastusega meetmeid, mille voorud avanevad 2024.a lõpus/2025 algul. Meetmete eelarvest õnnestus otsustega katta 1% võrra enam kui planeeritud ehk 59%, samas meetmetele eraldatud summad mõnevõrra vähenesid, kuna toimus erinevaid ümbertõstmisi.

Planeeritule alla jäädi vaid 2 eesmärgi puhul. Toetuste väljamaksete maht ulatus 58,1 mln euronni jäädes eesmärgist 15% madalamaks (68,5 mln). Samuti osutus töötajate voolavus suuremaks kui seatud maksimum, ulatudes 12,5%ni (plaan kuni 10%). Voolavust mõjutasid suuresti riigi kärpeteemad, mis on toonud töötajatele kaasa teatud ebakindlust, samuti on töötasude muutus jäänud selgelt inflatsioonile alla.

Märkimist väärib, et tänu kulude ja tegevuste ülevaatamisele ning üldisele kokkuhoiule, samuti lisandunud tegevustest laekunud tuludele õnnestus viia tulud ja kulud tasakaalu. Seega ei olnud eelarves planeeritud eelmiste aastate reservi kasutamine vajalik. Oma osa selle juures andis nii protseduuride ülevaatus kui tööd tõhustavate digilahenduste kasutuselevõtt.

Kokkuvõttes on asutajaõiguste teostaja hinnang eesmärkide saavutamise kohta eelmisel majandusaastal väga hea.

Seisukoht sihtasutuse tegevuse jätkamise vajaduse kohta

Kliimaministeerium peab **vajalikuks sihtasutuse tegevuse jätkamist**, kuna riigi ambitsioonikate kliima ja keskkonnanäesmärkide täitmiseks on oluline motiveerida riigi ja erasektori koostöös arendusprojekte ja toetusmeetmeid. Selleks on vaja KIKis oleva kogemuse ja spetsiifilise fookusega sihtasutust, kes suudab pakkuda selleks vajalikku tuge ja lisaväärtust nii riigile kui erasektorile. Samuti on eesmärkide saavutamiseks vajalik valdkonnaspetsiifiliste rakenduslike projektide elluviimine.

Läbiviidud erikontrollid

Erikontrolle läbi ei viidud.

4. Kokkuvõttev tabel seisukohadest

Järgnevas tabelis on toodud kokkuvõte Kliimaministeeriumi seisukohtadest valitsemisel olevate äriühingute ja sihtasutuse tegevuse kohta 2024. aastal.

	Ärinimi	Ühingu liik	KLIM seisukoht tegevusele ja eesmärkide täitmisele	KLIM seisukoht osaluse või liikmesuse säilitamisele
Energeetika- ja keskkonnaministri valitsemisel osalused				
1.	AS ALARA	äriühing	hea	säilitada
2.	Elering AS	äriühing	väga hea	säilitada
3.	OÜ Eesti Keskkonnauuringute Keskus	äriühing	väga hea	säilitada
4.	AS Ökosil	äriühing	hea ⁷	säilitada ja pikemas perspektiivis analüüsida
5.	SA Keskkonnainvesteeringute keskus	sihtasutus	väga hea	säilitada
Taristuministri valitsemisel osalused				
6.	AS Eesti Raudtee	äriühing	hea/rahuldav	säilitada
7.	AS Raudtee Varad	äriühing	hea	likvideerida
8.	AS Tallinna Lennujaam	äriühing	väga hea	säilitada
9.	AS Tallinna Sadam	äriühing	väga hea	säilitada enamusosalus
10.	AS Saarte Liinid	äriühing	väga hea	säilitada
11.	Lennuliiklusteeninduse AS	äriühing	väga hea	säilitada
12.	OÜ Rail Baltic Estonia	äriühing	hea	säilitada
13.	OÜ Transpordi Varahaldus	äriühing	hea	varad võõrandada ja likvideerida
14.	AS Teede Tehnokeskus	äriühing	hea	erastada

⁷ Tulenevalt Rahandusministri 10.06.2022 määruse nr 24 § 3 lg 3 punktist 1 esitatakse äriühingus, kus riigil ei ole otsustusõigust, osaluse valitsemise kohta seisukoht riigi osalemise eesmärkide saavutamise ja majandustegevuse kohta eelmisel majandusaastal